

Joanna Fila

Gildia Aniołów Biznesu jako forma wspierania innowacyjności w regionie łódzkim

Ekonomiczne Problemy Usług nr 51, 43-51

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

JOANNA FILA

Uniwersytet Łódzki

GILDIA ANIOŁÓW BIZNESU JAKO FORMA WSPIERANIA INNOWACYJNOŚCI W REGIONIE ŁÓDZKIM

Wprowadzenie

W sytuacji ciągłej zmiany warunków gospodarowania przedsiębiorstwa nieustannie zgłaszają nowe potrzeby finansowe. Dotyczy to szczególnie przedsiębiorstw innowacyjnych, wśród których znaczącą część stanowią mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa. Pozyskanie kapitału, a szczególnie kapitału na sfinansowanie innowacyjnych przedsięwzięć, nie jest ciągle łatwe, a często wręcz niemożliwe. Istnieje jednak grupa inwestorów nieformalnych – tzw. aniołów biznesu (*business angels*), skłonnych do angażowania swoich prywatnych środków w innowacyjne przedsięwzięcia, które są często jeszcze na etapie projektowania.

Celem artykułu jest przedstawienie inicjatywy Łódzkiej Agencji Rozwoju Regionalnego (ŁARR), mającej na celu tworzenie warunków do działalności aniołów biznesu w regionie łódzkim. W Polsce rynek aniołów biznesu systematycznie się rozwija, ale biorąc pod uwagę potrzeby inwestycyjne, nie jest jeszcze wystarczający. Ciągłe jest to raczkująca forma inwestowania i pozyskiwania kapitału. Inicjatywa ŁARR może pośrednio przyczynić się do wsparcia kapitałowego innowacyjnych przedsiębiorstw. Gildia Aniołów Biznesu, tworzona przez ŁARR, jest pierwszą w województwie łódzkim. Jest ponadto przykładem wykorzystania pomocy pochodzącej ze środków Unii Europejskiej.

Tworzenie sieci aniołów biznesu a wspieranie działalności innowacyjnej w Unii Europejskiej

Każde przedsiębiorstwo może napotykać w pewnym momencie swojego działania barierę związaną z niedoborem kapitału. Jednym ze sposobów po-

zyskania zewnętrznego kapitału własnego może być zwrócenie się do anioła biznesu.

Aniołowie biznesu to prywatni inwestorzy, wspierający interesujące i innowacyjne pomysły biznesowe z zachowaniem anonimowości. Są to zwykle menedżerowie, którzy osiągnęli sukces i dysponują pieniędzmi, które chcieliby zainwestować. Oprócz kapitału oferują wsparcie merytoryczne, tj. pomoc w zarządzaniu i kontakty. Angażują się w odważne, obarczone dużym ryzykiem przedsięwzięcia, dla których trudno jest uzyskać tradycyjne formy finansowania, np. kredyt bankowy. Aniołowie są w stanie zaoferować ogromne sumy pieniężne, a ponosząc duże ryzyko finansowe, liczą oczywiście na duże zyski.

Aniołowie biznesu to grupa bardzo zróżnicowana m.in. pod względem motywacji, przeszłości i wielkości majątku¹. Podmioty te mają różne oczekiwania związane z finansowanym przedsięwzięciem i w związku z tym mogą odgrywać w nim różną rolę. Z uwagi na to kryterium wyróżnia się takie typy aniołów, jak przedsiębiorcy, doradcy, skarbnicy, „bezrobotni”, stróże². Mimo znacznego zróżnicowania tej grupy kapitałodawców istnieje typ inwestora, który ma cechy charakterystyczne dla większości z nich.

Z uwagi na nieformalny charakter działalności aniołów biznesu, dyskrecję działania i ich znaczne rozproszenie trudno jest do nich dotrzeć. Możliwe jest to dzięki specjalnym sieciom, gdzie aniołowie mogą wymienić się doświadczeniami, wiedzą, a także informować o swojej działalności. Jednocześnie przedsiębiorcy poszukujący kapitału mogą w ramach sieci składać swoje propozycje inwestycyjne. Sieć umożliwi zatem kojarzenie przedsiębiorców poszukujących kapitału i inwestorów, a także prezentację propozycji inwestycyjnych oraz obszarów zainteresowania inwestorów.

Tworzenie sieci aniołów biznesu koresponduje z wyzwaniem, jakie odnowiona strategia lizbońska stawia przed państwami członkowskimi UE, w tym również Polską. Do wyzwań tych należą: uczynienie z Europy bardziej atrakcyjnego miejsca do lokowania inwestycji i podejmowania pracy, rozwijanie wiedzy i innowacji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy.

¹ P. Głodek, *Finansowanie innowacji w małych i średnich przedsiębiorstwach*, Vademecum Innowacyjnego Przedsiębiorcy, Ogólnopolska Sieć Transferu Technologii i Wspierania Innowacyjności MŚP, Warszawa 2006, s. 23

² Szerzej J. Marszałek, *Wyzwania i nadzieje business angels w finansowaniu przedsiębiorstw w: Finansowe uwarunkowania konkurencyjności przedsiębiorstw z uwzględnieniem sektora MSP*, (red. B. Mikołajczyk), Difin, Warszawa 2006, s. 186–188.

Idee związane z szeroko rozumianym promowaniem innowacyjności znalazły się w różnych dokumentach tworzonych zarówno na szczeblu Wspólnoty, jak i poszczególnych krajów członkowskich. W Polsce na lata 2007–2013 zaprojektowano pięć programów operacyjnych, z których, jeśli chodzi o wspieranie innowacji, największe znaczenie ma Program Operacyjny – Innowacyjna Gospodarka (PO IG) oraz częściowo Program Operacyjny – Kapitał Ludzki (PO KL). Dodatkowo, wspieranie innowacyjności możliwe jest za pośrednictwem regionalnych programów operacyjnych (np. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego – RPO WŁ).

W okresie programowania 2007–2013 promowanie innowacji jest wyraźnie zaakcentowane dzięki PO IG³. Celem tego programu jest wspieranie szeroko rozumianych przedsięwzięć innowacyjnych. Pomoc w ramach tego programu przebiega dwutorowo, jako wsparcie:

- a) pośrednie – systemowy rozwój środowiska instytucjonalnego innowacyjności przedsiębiorstw;
- b) bezpośrednie – dla przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu oraz jednostek naukowych.

Należy zaznaczyć, że PO IG nie wspiera innowacyjności na poziomie lokalnym lub regionalnym (taki aspekt działalności innowacyjnej został ujęty w regionalnych programach operacyjnych i Programie Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej). W ramach PO IG wspierane są projekty innowacyjne na poziomie krajowym lub międzynarodowym.

Zasadniczym celem PO IG jest rozwój polskiej gospodarki w oparciu o innowacyjne przedsiębiorstwa, co jest spójne z założeniami strategii lizbońskiej oraz ze strategicznymi wytycznymi Wspólnoty. Program został podzielony na 9 Priorytetów. Wsparcie dla innowacji widoczne jest najwyraźniej w priorytetach 1–5:

Priorytet 1. „Badanie i rozwój nowoczesnych technologii”.

Priorytet 2. „Infrastruktura B + R”.

Priorytet 3. „Kapitał dla innowacji”.

Priorytet 4. „Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia”.

Priorytet 5. „Dyfuzja innowacji”.

Z punktu widzenia instytucji otoczenia biznesu, a szczególnie dawców kapitału, największe znaczenie ma Priorytet 3. „Kapitał dla innowacji”. Jego

³ www.funduszezstrukturalne.gov.pl, pobrano: 30.03.2008 r.

założeniem jest zwiększenie liczby przedsiębiorców działających na bazie innowacyjnych rozwiązań oraz dostępu do źródeł finansowania przedsięwzięć innowacyjnych.

Typy projektów realizowanych w ramach tego priorytetu to inicjowanie działalności innowacyjnej, wsparcie MSP na początkowych etapach wzrostu oraz aktywizacja rynku inwestorów prywatnych poprzez tworzenie dogodnych warunków do inicjowania ich współpracy z MSP, poszukującymi środków finansowych na realizację innowacyjnych przedsięwzięć.

Z kolei głównym celem Programu Operacyjnego – Kapitał Ludzki (PO KL)⁴ jest wzrost zatrudnienia i spójności społecznej. Program składa się z 10 priorytetów, realizowanych zarówno na poziomie centralnym jak i regionalnym. Przedsięwzięcia innowacyjne w ramach PO KL wspierane są w ramach Priorytetu 8. „Regionalne kadry gospodarki”, Działanie 8.2. „Transfer wiedzy”, w dwóch poddziałaniach:

- 8.2.1. „Wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw”.
- 8.2.2. „Regionalne strategie innowacji”.

Beneficjentami w ramach tego działania mogą być m.in. przedsiębiorcy, uczelnie i ich pracownicy, jednostki naukowe i naukowo-badawcze oraz podmioty odpowiedzialne za opracowanie i wdrażanie Regionalnych Strategii Innowacji (RSI). Typy realizowanych projektów to m.in.:

- tworzenie, rozwój i aktualizacja RSI,
- tworzenie i rozbudowa systemu monitorowania RSI,
- wsparcie tworzenia i rozwoju sieci współpracy i wymiany informacji między badaczami naukowymi a przedsiębiorcami w zakresie innowacji i transferu technologii na poziomie regionalnym i lokalnym.

Promowanie innowacyjności może także stanowić element strategii poszczególnych regionów. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego (RPO WŁ)⁵ na lata 2007–2013 określa główne kierunki rozwoju województwa zmierzające m.in. do poprawy konkurencyjności gospodarczej województwa, promowania zrównoważonego rozwoju regionalnego oraz zapewnienia większej spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej regionu. Program finansowany jest z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, na jego realizację województwo łódzkie otrzymało 1 006,38 mln euro. Instytucją Zarządzającą RPO

⁴ *Ibidem.*

⁵ <http://uml.lodz.pl/index.php?str=4522>, pobrano 8.06.2009.

WŁ jest Zarząd Województwa Łódzkiego, odpowiedzialny za przygotowanie, realizację i wdrażanie programu operacyjnego.

Ujęte w RPO WŁ cele szczegółowe i operacyjne oraz określone na ich podstawie osie priorytetowe zostały opracowane w wyniku analizy sytuacji społeczno-gospodarczej województwa oraz dokumentów programowych krajowych i unijnych. Osie priorytetowe oznaczają dążenie do osiągnięcia celów szczegółowych, przyczyniających się do realizacji dwóch głównych wyzwań politycznych Unii Europejskiej: promowania konkurencyjności i tworzenia miejsc pracy.

W ramach programu wyróżniono siedem osi priorytetowych, z których dla wspierania innowacyjności szczególne znaczenie ma oś 3. Gospodarka, innowacyjność i przedsiębiorczość.

Gildia Aniołów Biznesu – Inicjatywa Łódzkiej Agencji Rozwoju Regionalnego

Łódzka Agencja Rozwoju Regionalnego SA (ŁARR)⁶ jest wyspecjalizowaną jednostką publiczną, która ukierunkowana jest na wspieranie rozwoju przedsiębiorczości poprzez wdrażanie strategicznych decyzji dotyczących rozwoju MSP, istotnych z punktu widzenia regionu łódzkiego. ŁARR ma formę prawną spółki akcyjnej i powstała w 1992 roku z inicjatywy władz regionu łódzkiego, wspieranych przez instytucje publiczne i prywatnych przedsiębiorców.

Podstawowym celem ŁARR jest inicjowanie i prowadzenie szeroko rozumianych działań, które wpływają na rozwój gospodarczy regionu łódzkiego i znajdujących się na jego obszarze podmiotów gospodarczych. ŁARR oferuje szeroki zakres usług informacyjnych, doradczych oraz finansowych. Zajmuje się przygotowaniem oraz realizacją projektów opartych na funduszach unijnych. Realizuje strategiczne dla województwa projekty o charakterze regionalnym oraz ponadregionalnym.

ŁARR pragnie stać się „instytucją pierwszego wyboru w otoczeniu MSP i sektora publicznego w województwie łódzkim”, tzn. to do niej w pierwszej kolejności mają zgłaszać się przedsiębiorcy i jednostki samorządu terytorialnego, które potrzebują wsparcia w realizacji projektów budujących potencjał innowacyjny województwa łódzkiego.

⁶ www.larr.lodz.pl/firma.html, pobrano 10.05.2009.

ŁARR dąży do budowania infrastruktury i narzędzi do rozwoju społeczeństwa informacyjnego oraz kreowania innowacyjności przy wykorzystaniu funduszy unijnych. Pełni także w regionie łódzkim wiodącą rolę w zakresie promocji i realizacji projektów dotyczących rozwoju regionalnego według standardów stosowanych w Unii Europejskiej.

Działalność ŁARR w ostatnich latach dotyczyła dotowania inwestycji, promocji i rozwoju przedsiębiorczości, wdrażania technologii informatycznych w przedsiębiorstwach oraz doskonalenia umiejętności i kwalifikacji kadr. Szczególnym obiektem wsparcia w zakresie inwestycji i doradztwa były także mikroprzedsiębiorstwa. Obecnie ŁARR zajmuje się realizacją następujących projektów:

- Regionalna Sieć Teleinformatyczna,
- Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia,
- Platforma Innowacyjności.

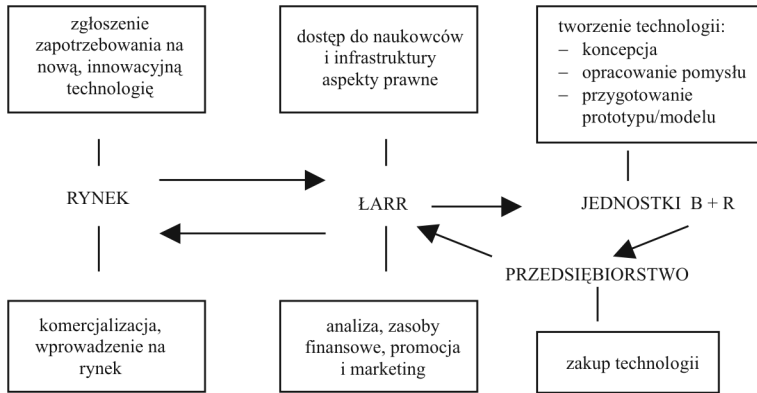
Platforma Innowacyjności to wyraz dążeń ŁARR do uczestniczenia w tworzeniu kultury proinnowacyjnej przedsiębiorstw oraz transferu technologii w regionie. Ma to być platforma społecznościowa, gromadząca i kojarząca między sobą przedsiębiorstwa, środowisko transferu wiedzy i technologii oraz środowisko inwestorów. Kluczem do funkcjonowania Platformy Innowacyjności jest zbudowanie „masy krytycznej” uczestników, w której będą inicjowane i prowadzone innowacyjne projekty. Dostawcy innowacji oraz dostawcy kapitału wraz z ŁARR stworzą swoistą społeczność skupioną wokół innowacji, a rezultaty ich współpracy będą transferowane do środowiska biznesowego.

Punktem wyjścia tworzenia Platformy Innowacyjności są projekty z PO IG oraz PO KL, przygotowywane przez ŁARR wspólnie z partnerami. Na Platformę Innowacyjności składają się dwa komponenty:

- a) Łódzka Platforma Transferu Wiedzy – odpowiadający założeniom Działania 8.2.2. PO KL, przygotowywany wspólnie z Departamentem ds. Przedsiębiorczości Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego;
- b) Gildia Aniołów Biznesu – odpowiadający założeniom Działania 3.3.1. PO IG.

Celem Łódzkiej Platformy Transferu Wiedzy jest rozwój współpracy między centrami akademickimi, jednostkami badawczo-rozwojowymi i innowacyjnymi przedsiębiorstwami. Platforma ma być narzędziem umożliwiającym rozwój i komercjalizację technologii, odpowiadającej na zapotrzebowanie zgłaszane przez przedsiębiorców. ŁARR nie będzie w tym zakresie stanowić konkurencji

dla istniejących już centrów transferu technologii, ale ma korzystać z ich dorobku i doświadczenia.

Rys. 1. Schemat funkcjonowania ŁPTW

Źródło: M. Węgiński, *Łódzka Agencja Rozwoju Regionalnego*, Konferencja „Przedsiębiorczy Samorząd”, cz. V, Urząd Marszałkowski w Łodzi, Łódź 2008.

Wsparcie ŁARR będzie się koncentrować m.in. na (rys. 1):

- pozyskiwaniu kapitału,
- partnerstwie przy tworzeniu wspólnych przedsięwzięć,
- partnerstwie z bankami, oferującymi pożyczki przeznaczone na innowacyjne projekty.

ŁARR ma zatem pełnić funkcję pośrednika pomiędzy rynkiem, jednostkami badawczo-rozwojowymi i przedsiębiorstwami. Ma ułatwiać kontakty ze światem nauki, a także rozwiązywać problemy natury prawnej. W sytuacji natomiast, gdy przedsiębiorstwo nabędzie technologię, ma zajmować się jej analizą, promocją, marketingiem, ale przede wszystkim pozyskaniem środków finansowych niezbędnych do jej eksploatacji.

Z aspektem finansowania i problematyką luki kapitałowej związany jest drugi komponent Platformy Innowacyjności, tj. Gildia Aniołów Biznesu. Ma on na celu aranżowanie współpracy przedsiębiorców posiadających doświadczenie i kapitał z właścicielami firm we wczesnej fazie rozwoju (w tym pomysłodawców przedsięwzięć innowacyjnych). Bazą potencjalnych projektów do finansowania będą projekty pojawiające się w Platformie Transferu Wiedzy. Oba elementy Platformy Innowacyjności są zatem ze sobą ściśle powiązane.

Rola ŁARR w tworzeniu Gildii Aniołów Biznesu wyraża się w:

- stworzeniu platformy służącej do nawiązywania współpracy pomiędzy prywatnymi inwestorami oraz przedsiębiorcami poszukującymi środków finansowych na realizację innowacyjnych przedsięwzięć;
- stworzeniu międzyregionalnej sieci inwestorów prywatnych typu *business angels*;
- przeprowadzeniu kampanii informacyjnej ukierunkowanej na promowanie aniołów biznesu jako nowego narzędzia finansowania inwestycji w przedsiębiorstwach i propagowaniu wiedzy o korzyściach i usługach oferowanych przez sieci aniołów biznesu;
- współpracy z doświadczonymi partnerami: Business Angel Seedfund oraz Gdańską Fundacją Przedsiębiorczości.

Projekt stworzenia Gildii będzie realizowany w województwach: łódzkim, mazowieckim i pomorskim – w Łodzi, Warszawie i Gdańsku otworzone zostaną biura Gildii Aniołów Biznesu. Projekt będzie finansowany z funduszy unijnych – ŁARR otrzyma na ten cel 7,7 mln zł z PO IG. W ramach projektu powstanie wirtualna platforma służąca kojarzeniu prywatnych inwestorów z innowacyjnymi firmami. ŁARR stworzy zatem sieć aniołów biznesu, m.in. nawiązując współpracę z organizacjami prywatnych inwestorów, inkubatorami przedsiębiorczości i parkami naukowo-technologicznymi. Agencja podpisała już umowę o współpracy z Business Angel Seedfund, pierwszym w Polsce tzw. funduszem załączkowym stworzonym przez aniołów biznesu. Potencjalni inwestorzy będą mogli pogłębiać swoją wiedzę w Akademii Aniołów Biznesu. W każdym z trzech województw będą odbywać się spotkania informacyjne, szkolenia oraz spotkania z cyklu „Anielska mikstura”, umożliwiające bezpośredni kontakt aniołów biznesu z firmami i osobami poszukującymi kapitału na realizację ciekawych pomysłów.

W gestii ŁARR leżeć będzie wstępna selekcja projektów. Najlepsze z nich otrzymają specjalistyczne analizy i ekspertyzy oraz będą zarekomendowane potencjalnym inwestorom. Współpracę z Gildią Aniołów Biznesu będą również mogły nawiązać osoby dopiero planujące założenie przedsiębiorstwa, jeśli dysponują ciekawym pomysłem. Specjaliści z ŁARR pomogą go wycenić, oszacować opłacalność inwestycji i doradzą optymalne źródło finansowania.

Podsumowanie

Problematyka innowacyjności pojawia się w ostatnich latach zarówno w teorii, jak i praktyce życia gospodarczego. Jej znaczenie dla rozwoju gospodarczego i poprawy warunków konkurencyjności dostrzegła także Unia Europejska – fundusze z niej pochodzące pozwalają obecnie na sfinansowanie wielu projektów promujących różne aspekty innowacji.

Niewątpliwie innowacyjność nie należy do mocnych stron polskiej gospodarki. Wciąż niewiele jest przedsiębiorstw wdrażających innowacje. Jedną z przyczyn takiej sytuacji jest słabe rozpoznanie innowacyjnych pomysłów na rynku. Łódzka Agencja Rozwoju Regionalnego podjęła słuszną inicjatywę organizacji sieci aniołów biznesu, która ma stworzyć warunki do współpracy inwestorów, przedsiębiorców oraz ośrodków naukowo-badawczych. Pozostaje tylko pytanie, czy wypracowane zostaną mechanizmy pozyskiwania kapitału i znajdą się inwestorzy skłonni podjąć ryzyko zaangażowania środków w innowacyjne przedsięwzięcie.

BUSINESS ANGELS GUILD AS A FORM OF THE INNOVATION SUPPORTING IN a REGION OF LODZ

Summary

The main purpose of the report was to present the Lodz Regional Development Agency activity in an innovation area. This agency is on a project to creating a Business Angels Guild and a network of investors, SMEs and research institutes to promote innovations in region of Lodz.

Translated by Joanna Fila